

ORTAOKUL ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SESLİ OKUMA HIZLARI İLE SESLİ OKUMA PROZODİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özgür BABAYİĞİT¹

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile prozodik okumaları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama türündedir. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Yozgat il merkezindeki ortaokul altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme toplamda 418 öğrenci yer almaktadır. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızlarını belirlemek amacıyla, ortaokul altıncı sınıf Türkçe ders kitabından bir metin sesli olarak okutulmuştur. Bunun yanı sıra prozodik okuma ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin sesli okuma hızı ortalamasının $\bar{x}=104,94$ olduğu belirlenmiştir. Bir başka ifadeyle, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin bir dakikada sesli okudukları kelime sayısı 105'tir. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodi puanları $\bar{x}=2,53$; $S=,69$ 'dur. Bir başka ifadeyle ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinin orta düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasında ($r=0,433$; $p<0,01$) orta düzeyde, pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, sesli okuma, hız, prozodi, ilişki.

CORRELATION BETWEEN THE READING ALOUD SPEED AND THE READING ALOUD PROSODY OF THE SIXTH GRADE STUDENTS

Abstract

The aim of this research is to investigate the relationship between the reading speed and prosodic readings of the sixth grade students in the secondary school. The research is of correlational design of quantitative research methods. The population of the research consists of the sixth grade students in the secondary school in the city center of Yozgat in the academic year 2018-2019. There are a total of 418 students in the sample. In order to determine the reading speed of the sixth grade students in the secondary school, a text from the sixth grade Turkish textbook was read. In addition, prosodic reading scale was used. The average reading speed of the students was determined as $\bar{x}=104.94$. In other words, the number of words that the

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Fakültesi. E-posta: ozgur.babayigit@bozok.edu.tr

middle school sixth grade students read aloud in one minute is 105. Audition reading scores of the sixth grade students in the secondary school $\bar{x}=2.53$; $S=.69$. In other words, it is understood that the reading aloud processes of the sixth grade students in the middle school are at an intermediate level. A moderate, positive and significant relationship was found between the reading aloud speed of the middle school students and the reading aloud prosody ($r=0.433$; $p<0.01$).

Keywords: Secondary school, reading aloud, rate, prosody, correlation.

Giriş

İlkokul birinci sınıfta öğrencilere okuma öğretilmektedir. İlkokul sürecinde öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. İlkokulun bir üst öğrenim basamağı olan ortaokulda da okuma becerisi geliştirilmeye devam edilmektedir. İlköğretim sürecinde ağırlıklı olarak sesli okuma gerçekleştirilmektedir. Sesli okuma, öğrencilerin okuma gelişimlerini takip etmek, okuma yanlışlarını belirlemek açısından önemlidir. Sesli okumada önemli bir unsur prozodidir. Araştırmanın giriş bölümünde öncelikle sesli okuma, okuma hızı konularına değinilmiştir. Ardından prozodi ve prozodik okuma kavramları incelenmiştir.

Sesli okuma, göz ile bellek ilişkisi sonucunda yazıya aktarılmış anlamın, konuşma organları ile ifadesidir (Aktaş ve Gündüz, 2002, s. 25). Sesli okuma, yazılanları görme, sözcükleri fark etme, sözcüklerin görüntüleri ile anlamını zihinsel sözlükten bulma, seslendirme ve anlama işlemidir (Güneş, 2007, s. 153). Sesli okuma, yazılı bir metnin sesli olarak çözümlenmesi demektir (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2015, s. 171). Bir diğer tanıma göre sesli okuma bir yazının dinleyicileri tarafından keyifle duyabileceği yükseklikte okunması olarak tanımlanabilir (Öz, 2011, s. 212). Sesli okuma; kavrama, kelime hazinesi, hız ve doğruluk öğeleri üzerine kurulmaktadır (Korkmaz, 2008, s. 102). Sesli okuma sırasında gözün sözcüğü gördüğü an ile sözcüğün seslendirilmesi arasında saniyenin dörtte biri süre geçmektedir (Güneş, 2007, s. 154). Normal bir sesli okumada hız ölçüsü dakikada 150 kelimedir (Korkmaz, 2008, s. 102).

Sesli okuma, öğrencinin bilgi düzeyi, ana diline hâkimiyeti hakkında ipuçları vermesi açısından önemlidir (Aktaş ve Gündüz, 2002, s. 25). Sesli okumanın amacı öğrencilerin metinde geçen kelimeleri doğru telaffuz etmelerini sağlamaktır (Karatay, 2014, s. 58). Sesli okuma, sesi, vurguyu ve tonlamayı geliştirmektedir (Güneş, 2007, s. 154). Sesli okuma ile amaçlanan durum, yazının doğru ve

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

konuşma dilinin özelliklerini yansıtacak bir yapıda dile getirilmesidir. Sesli okumanın konuşur gibi olması hedeflenmektedir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998, s. 44; Yılmaz, 2018, s. 91). Sesli okuma çalışmaları öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmektedir (Karatay, 2014, s. 58). Sesli okumada gözün yanı sıra işitme duyu oranı olan kulağın faaliyete geçmesi sonucu okuduğunu anlama seviyesi artmakta (Aktaş ve Gündüz, 2002, s. 25; Lane ve Wright, 2007, s. 669), öğrenme ve ezberleme hızlı ve kalıcı olmaktadır (Beyreli, Çetindağ ve Celepoğlu, 2015, s. 171). Sesli okuma, öğrencilerin okuma seviyesini belirlemeye yardımcı olmakla birlikte öğrencilerin düzgün konuşma yeteneğini geliştirmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006, s. 66). Ortaokulun ilk yılında sesli okumaya üçte bir oranında yer verilmesi gerekmekte, ikinci ve üçüncü sınıflarda bu oranın gittikçe azaltılması gerekmektedir (Aytaş, 2005, s. 467). Sesli okuma kavramının ardından prozodi kavramı açıklanmaktadır.

Prozodi kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Prozodi, cümle sesli olarak okunurken tonlama, ritim, vurgulama yapılması demektir (Koriat, Greenberg, Kreiner, 2002, s. 270). Türk Dil Kurumuna göre prozodi; vurgu, durak, ezgi gibi ses bilgisi öğelerinin tamamı anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2018). Prozodi, metnin etkili olarak okunmasına katkı sağlayan vurgu, ton, zamanlama, duraklama gibi özellikleri içermektedir (Akyol, Yıldırım, Ateş, Çetinkaya ve Rasinski, 2014, s. 12; Yıldırım ve Ateş, 2011, s. 6). Prozodi, okunan metnin anlamına uygun olarak vurgu, tonlama, duygulu ve ritmik okumayı içermektedir (Ateş, 2016, s. 209). Prozodi, metni doğal bir ses ile ahenkli olarak okuma olarak tanımlanabilmektedir (Başaran, 2013, s. 2280). Prozodi; tempo, ritim, vurguyu kapsayan fonolojik alt boyuttur (Whalley ve Hansen, 2006, s. 288). Yapılan tanımlar incelendiğinde, sesli okumadaki vurgu ve tonlamaya dikkat çekildiği görülmektedir. Prozodinin konuşur gibi okuma olarak tanımlanabileceği düşünülmektedir.

Prozodik okuma, sesli okuma sırasında prozodik unsurların dikkate alınarak gerçekleştirilmesidir. Okuma prozodisi, etkili bir ifade ile metni yorumlayabilmektir (Akyol, Yıldırım, Ateş, Çetinkaya ve Rasinski, 2014, s. 12). Prozodik okuma, okuduğunu anlamayı artırmaktadır (Hudson, Lane ve Pullen, 2005, s. 707). Prozodik okuma, bir metnin sesli olarak ifade edilmesi olarak ifade edilebilmektedir (Koriat, Greenberg, Kreiner, 2002, s. 279). Prozodik okuma, anlamlı okumaya ve okumadaki melodiye işaret etmektedir (Rasinski, Rikli ve Johnston, 2009, s. 351). Prozodi; tonlama,

vurgulama ve zamanlamayı içermektedir (Keskin ve Akyol, 2014, s. 110). Okumanın prozodik olması metnin daha keyifli dinlenmesine ve daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır (Ashby, 2006, s. 318; Whalley ve Hansen, 2006, s. 289). Sesli okumada prozodinin işe koşulması, okurun metnin anlamlı olarak okumasına işarettir (Rasinski, 2004, s. 14). Prozodi kavramının okuma içerisindeki yerini anlamak açısından Şekil 1'i incelemekte fayda bulunmaktadır. Okumadaki kritik köprü Şekil 1'de görülmektedir.

Şekil 1. Okumadaki Kritik Köprü (Rasinski, 2012, s. 517)

Şekil 1 incelendiğinde, okumada üç ana unsur dikkati çekmektedir. Bunlar kelime tanıma, akıcılık ve anlamadır. Prozodi kavramı akıcılık kavramının içerisinde yer almaktadır.

Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, prozodi kavramının akıcı okuma konusu altında incelendiği görülmektedir. Baştuğ ve Akyol (2012) tarafından yapılan araştırma, ilköğretim 2-5. sınıflar ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Çalışma grubunda 72 öğrenci yer almaktadır. Araştırma sonucunda okuma hızı ve prozodi birbiriyle önemli derecede ilişkili çıkmıştır. Başaran (2013) tarafından yapılan çalışmada ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin akıcı okumalarıyla okuduğunu anlama arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama türündedir. Doksan dördüncü sınıf öğrencisi örnekleme oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda prozodinin diğer akıcı okuma becerilerine oranlar derinlemesine anlam kurmayı daha iyi yordadığı tespit edilmiştir. Keskin, Baştuğ ve Akyol (2013) tarafından yapılan araştırmada, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sesli okuma ve konuşma prozodileri arasındaki ilişki incelenmiştir. 50 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %52'sinin sesli okuma prozodilerinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kaya ve Doğan (2016) tarafından yapılan çalışmanın amacı ilkokul birinci

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

sınıf öğrencilerinin akıcı okuma becerilerini belirlemektir. Araştırma durum çalışması türündedir. 75 birinci sınıf öğrencisi ile uygulamalar yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin prozodi açısından ($\bar{x}=1,90$) yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan bu araştırmanın amacı, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile prozodik okumaları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İlgili araştırmalar incelendiğinde, ağırlıklı olarak ilkökul öğrencileriyle çalışıldığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmada ortaokul altıncı sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Araştırma sınıf öğretmenlerine, Türkçe öğretmenlerine konu ile ilgili olarak bir fikir vermesi açısından önemlidir. Ayrıca okuma konusunda çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmanın ana problemi şu şekildedir:

- Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişki nedir?

Belirtilen ana problem kapsamında şu alt problemlere yanıt aranmaktadır:

- Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ne düzeydedir?

- Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodileri ne düzeydedir?

- Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile sesli okuma prozodileri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri arasında yer alan tarama desenine göre desenlenmiştir. Bu desenin türleri arasında yer alan ilişkiyel tarama deseni tercih edilmiştir. Bu desende birden çok durum arasındaki ilişkinin varlığını ve/veya derecesini müdahale olmadan incelenmesi sağlanır (Creswell, 2011, s. 338). Bu araştırmada, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile prozodik okumaları arasındaki ilişki incelendiği için ilişkiyel tarama yöntemi tercih edilmiştir.

Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Yozgat il merkezindeki ortaokul altıncı sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde basit seçkisiz küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Küme örneklemede, mevcut gruplardan bazıları rastgele seçilmektedir (McMillan ve Schumacher, 2006, s. 123). Küme örnekleme yöntemiyle Yozgat il merkezindeki

dört ortaokul tespit edilmiştir. Örneklemdeki ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin demografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Örneklem Demografik Özellikleri

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Erkek	187	45
Kız	231	55
Toplam	418	100

Tablo 1 incelendiğinde, örneklemdeki öğrencilerin 187’si erkek, 231’i kız öğrencidir. Örneklemde toplamda 418 öğrenci yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sorularının yanıtlanması için nicel veri toplama aracı olarak prozodik okuma ölçeğine ve sesli okuma hızı formuna yer verilmiştir.

Prozodik Okuma Ölçeği

Araştırma kapsamında Keskin, Baştuğ ve Akyol (2013) tarafından geliştirilen prozodik okuma ölçeği işe koşulmuştur. Bu ölçeğin kullanılmasına yönelik geliştiricilerden elektronik posta ile yazılı izin alınmıştır. Prozodik okuma ölçeği tek faktörlü bir yapıda olup 15 maddeden oluşmaktadır. Prozodik Okuma Ölçeği beşli Likert yapıda olup madde puanlamaları 0, 1, 2, 3, 4 şeklinde yanıtlanmaktadır. Bu ölçekten en çok 60 puan alınabilmektedir. Bu toplam puanın %50’sini bir diğer ifadeyle 30 puan (Zutell ve Rasinski, 1991) alan öğrenciler, prozodik açıdan yeterli düzeyde oldukları kabul edilmektedir. Ölçeğin yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve tek faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Bu ölçeğe ait toplam varyansın %79’unun tek faktörde açıklanmaktadır. 15 maddelik ölçeğin iç tutarlılık katsayısı değeri 0,981 olarak bulunmuştur.

Sesli Okuma Hızı Formu

Okuma hızı kelimelerin okuyucu tarafından ne ölçüde otomatik tanındığı hakkında bilgi vermektedir. Okuma hızını belirlemek üzere basitçe 60 saniyelik sesli okuma süresince öğrencinin doğru okuduğu kelimeler hesaplanmaktadır (Akyol, Yıldırım, Ateş, Çetinkaya ve Rasinski, 2014, s. 11). Ortaokul altıncı

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızlarını belirlemek amacıyla Ceylan, Duru, Erkek ve Pastutmaz (2018, s. 236-237) tarafından yazılan, Ortaokul Altı Türkçe Ders Kitabında yer alan "Cirit" başlıklı metin kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler Türkçe derslerinde toplanmıştır. Veri toplama sırasında öğrenciler, Türkçe öğretmeninim himayesinde derslerini işlemişlerdir. Araştırmacı ise öğretmen masasında araştırmayı yürütmüştür. Türkçe dersinde her bir öğrenci sırayla öğretmen masasına çağırılmıştır. Öğrencinin demografik bilgilerinin alınmasının ardından, sesli okuma yaptırılmıştır. Araştırmacı kronometre yardımıyla bir dakikalık süre tutmuştur. Öğrencinin bir dakikalık süre boyunca, sesli olarak okumuş olduğu kelime sayısı not edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin sesli okumaları ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Ses kayıt cihazına kaydedilen sesli okumalar, araştırmacı tarafından dinlenmiş ve prozodik okuma ölçeğine işlenmiştir. Böylelikle her bir öğrencinin sesli okuma hızı ve prozodik okuma ölçeği skoru oluşturulmuştur. Bu şekilde elde edilen sayısal veriler SPSS 20 paket programına girilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20 paket programı aracılığıyla çözümlenmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Grup büyüklüğü 50'den fazla (Büyüköztürk, 2012, s. 42) olduğundan Kolmogrov-Smirnov tablosu incelenmiştir. Eğer test sonucunda istatistiksel anlamlılık düzeyi elde edilmezse ($p>,05$) test puanlarının normal dağıldığı söylenebilmektedir (Field, 2009, s. 147). Test sonucunda verilerin normal dağıldığı anlaşılmıştır ($p>,05$). Öğrencilerin sesli okuma prozodi düzeylerini belirlemek için aritmetik ortalamalara; sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Bulgular

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ve sesli okuma prozodileri aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2: Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızı ve Sesli Okuma Prozodileri Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	n	\bar{x}	S
Sesli okuma hızı	418	104,94	22,89
Sesli okuma prozodisi	418	2,53	,69

Tablo 2’de ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ve sesli okuma prozodilerine ait aritmetik ortalama ve standart sapma puanları verilmiştir. Öğrencilerin sesli okuma hızı ortalamasının $\bar{x}=104,94$ olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle, ortaokul öğrencilerinin bir dakikada sesli okudukları kelime sayısı 105’tir. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinden alabilecekleri en yüksek puan ortalaması “4”, en düşük puan ortalaması ise “0”dır. Buna göre öğrencilerin sesli okuma prozodi puanları $\bar{x}=2,53$; $S=,69$ ’dur. Bir başka ifadeyle ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilir. İncelenen frekans dağılımı neticesinde, toplam 418 altıncı sınıf öğrencisinden, 319 öğrencinin sesli prozodi puanları iki ve üzerindedir. 99 öğrencinin sesli okuma prozodi puanları ikinin altındadır. Bir başka ifadeyle ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodi başarı oranları %76’dır.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişkiye yönelik olarak yapılan pearson korelasyon testi Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3: Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızı İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

	Sesli okuma hızı	Sesli okuma prozodisi
	1	,433**
Sesli okuma hızı	418	,000
	,433**	1
Sesli okuma prozodisi	,000	418
	418	418

**p<0,01

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

Tablo 3'te ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişkiyi gösteren pearson korelasyon katsayısına ait sonuçlar verilmiştir. Buna göre öğrencilerin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasında ($r=0,433$; $p<0,01$) orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuçlara göre, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodisi arasında karşılıklı, pozitif, orta düzeyde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,19$) dikkate alındığında, sesli okuma prozodisindeki toplam varyansın yani değişkenliğin %19'unun sesli okuma hızından kaynaklandığı söylenebilmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma sonucunda, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ortalamasının $\bar{x}=104,94$ olduğu tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle, ortaokul öğrencilerinin bir dakikada sesli okudukları kelime sayısı 105'tir. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodi puanları $\bar{x}=2,53$; $S=,69$ 'dur. Bir başka ifadeyle ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinin yeterli düzeyde olduğu söylenebilmektedir. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodi başarı oranları %76'dır. Kaya ve Doğan (2016, s. 1448) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilkököl birinci sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodileri $\bar{x}=1,90$ olarak tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma sonucuyla Kaya ve Doğan (2016, s. 1448) tarafından yapılan araştırma sonucu arasında sesli okuma prozodileri arasında $\bar{x}=0,63$ fark bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodileri, ilkököl birinci sınıf öğrencilerin sesli okuma prozodilerinden daha iyi olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra Keskin, Baştuğ ve Akyol (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerin %52'sinin sesli okuma prozodilerinin düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Yapılan bu araştırma ile Keskin, Baştuğ ve Akyol (2013) tarafından bulunan sesli okuma prozodileri arasında %28'lik bir fark bulunmaktadır. Yani, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodileri, ilkököl dördüncü sınıf öğrencilerinin sesli okuma prozodilerinden daha iyidir. Ayrıca Armut ve Türkyılmaz (2017, s. 360) tarafından yapılan araştırma sonucunda sınıf seviyesi

yükseldikçe prozodik okuma düzeyinin de anlamlı şekilde arttığı belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin öğrenim seviyesinin yükseldikçe sesli okuma prozodilerinin arttığını işaret etmektedir.

Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasında ($r=0,433$; $p<0,01$) orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodisi arasında karşılıklı, pozitif, orta düzeyde bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,19$) dikkate alındığında, sesli okuma prozodisindeki toplam varyansın yani değişkenliğin %19'unun sesli okuma hızından kaynaklandığı söylenebilmektedir. Araştırma sonucuyla benzerlik gösterecek şekilde Baştuğ ve Akyol (2012) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim 2-5. sınıf öğrencilerinin okuma hızı ile sesli okuma prozodisi arasındaki korelasyon katsayısı $r=,869$ bulunmuştur. Okuma hızı ile sesli okuma prozodisinin birbiriyle önemli derecede ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, araştırma sonucuyla benzer bir şekilde, Başaran (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodisi arasında istatistiki olarak manidar ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,226$; $p<,05$).

Araştırmanın tartışma bölümü yazılırken, araştırmacı tarafından oluşan bir önyargıyı paylaşmakta fayda bulunmaktadır. Araştırmacı bu bölümü yazarken, öğrenim seviyesi yükseldikçe, öğrencilerin sesli okuma hızı ile sesli okuma prozodileri arasındaki korelasyon katsayısının sıfıra doğru yaklaşacağını düşünmüştür. Bu durumun nedeni olarak da Baştuğ ve Akyol (2012) tarafından elde edilen korelasyon katsayısı $r=,869$ görülmüştür. Baştuğ ve Akyol (2012) bu çalışmayı ilköğretim 2-5. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan araştırma sonucunda ortaokul altıncı sınıflar için korelasyon katsayısı $r=0,433$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar çerçevesinde, öğrenim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin sesli okuma hızları ile sesli okuma prozodileri arasındaki ilişkideki azalma olabileceği düşünülmüştür. Ancak bu önyargının giderilmesinde, Başaran (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda ulaşılan ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri için korelasyon katsayısı $r=,226$, etkili olmuştur.

Araştırma sonuçları kapsamında, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin sesli okuma hızları ile sesli okuma prozodileri arasında orta düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Prozodi kavramının okuduğunu anlama ile ilgili bir kavram olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin sesli okuma hızlarını

Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki

artırmaya yönelik olarak çalışmalar yapılması önerilmektedir. Bu çalışmaların başında öğrencilere sesli okuma yarışmaları yaptırmak ve yarışma sonlarında ödül vermek olabilir. Öğrencilere sınıf karşısında inşat çalışmaları yaptırılabilir. Ayrıca, öğrencilere sesli okumadaki vurgu, tonlama ve ritim kavramlarının kazandırılması amacıyla, sınıf öğretmenleri ve Türkçe öğretmenlerince örnek okumaların artırılması faydalı olacaktır. Bunun yanı sıra, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu spikerleri tarafından okunmuş hikâye ve masallar öğrencilere dinletilebilir. Dinlemenin ardından, örneğe uygun olarak sesli okuma yapmaları sağlanabilir.

Prozodik okuma konusunun ağırlıklı olarak ilköğretim seviyesinde araştırıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun öğrencideki okuma gelişimi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Prozodik okumanın boylamsal gelişimini incelemek bakımından, ilerde yapılacak araştırmalarla prozodik okuma konusunun lise ve üniversite düzeyinde, hatta yetişkinlerle çalışılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akyol, H., Yıldırım, K., Ateş, S. Çetinkaya, Ç. ve Rasinski, T. V. (2014). *Okumayı değerlendirme öğretmenler için kolay ve pratik bir yol*. Ankara: Pegem Akademi.
- Armut, M. ve Türkyılmaz, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma becerileri üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 217-236. doi: 10.17556/erziefd.330587
- Ashby, J. (2006). Prosody in skilled silent reading: evidence from eye movements. *Journal of Research in Reading*, 29(3), 318-333, doi: 10.1111/j.1467-9817.2006.00311.x
- Ateş, M. (2016). Ortaokul öğrencilerinin prozodik okuma becerileri ile okuma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 4(3), 207-216.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Başaran, M. (2013). Okuduğunu anlamamanın bir göstergesi olarak akıcı okuma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2277-2290.
- Baştuğ, M. ve Akyol, H. (2012). Akıcı okuma becerilerinin okuduğunu anlamayı yordama düzeyi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi - Journal of Theoretical Educational Science*, 5(4), 394-411.
- Beyreli, L., Çetindağ, Z. ve Celepoğlu, A. (2015). *Yazılı ve sözlü anlatım* (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri analizi el kitabı* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

-
- Ceylan, S., Duru, K., Erkek G. ve Pastutmaz, M. (2018). *Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd Edition). London: Sage Publications.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın dağıtım.
- Hudson, R. F., Lane, H. B. ve Pullen, P. C. (2005). Reading fluency assessment and instruction: What, why, and how. *The Reading Teacher*, 58(8), 702-714. Doi: 10.1598/RT58.8.1
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1998). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kaya, D. ve Doğan, B. (2016). Birinci sınıf öğrencilerinin akıcı okumalarının değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 11(3), 1435-1456, doi: 10.7827/TurkishStudies.9283
- Keskin, H. K., Baştuğ, M. ve Akyol, H. (2013). Sesli okuma ve konuşma prozodisi: ilişkiel bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 168-180.
- Keskin, H. ve Akyol, H. (2014). Yapılandırılmış okuma yönteminin okuma hızı, doğru okuma ve sesli okuma prozodisi üzerindeki etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 107-119.
- Koriat, A., Greenberg, S. N., Kreiner, H. (2002). The extraction of structure during reading: Evidence from reading prosody. *Memory & Cognition*, 30(2), 270-280.
- Korkmaz, B. (2008). Okuma eğitimi. S. Çelenk ve A. Tazebay (Ed.), *Türkçe öğretimi* (ss. 70-127). Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Lane, H. B., & Wright, T. L. (2007). Maximizing the effectiveness of reading aloud. *The Reading Teacher*, 60(7), 668-675. doi:10.1598/RT.60.7.7
- McMillan J. H. ve Schumacher, S. (2006). *Research in education: evidence-based inquiry* (6th ed.). Boston: Pearson Education, Inc.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara.
- Öz, M. F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi* (4. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.
-

**Ortaokul Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Hızları İle Sesli
Okuma Prozodileri Arasındaki İlişki**

- Rasinski, T. V. (2004). *Assessing reading fluency*. Honolulu: Pacific Resources for Education and Learning.
- Rasinski, T. V., Rikli, A. ve Johnston, S. (2009) Reading fluency: more than automaticity? more than a concern for the primary grades?, *Literacy Research and Instruction*, 48(4), 350-361, DOI: 10.1080/19388070802468715.
- Rasinski T. V. (2012). Why reading fluency should be hot! *The Reading Teacher*, 65(8), 516-522.
- Türk Dil Kurumu (2018). Güncel Türkçe Sözlük. <http://www.tdk.gov.tr/>
- Whalley, K. ve Hansen, J. (2006). The role of prosodic sensitivity in children's reading development. *Journal of Research in Reading*, 29(3), 288-303.
- Yıldırım, K. ve Ateş, S. (2011). Prozodi: anlamayı etkileyen yükselen bir değer mi?, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 1-27.
- Yılmaz, M. (2018). Okuma eğitimi. M. Yılmaz (Ed.). *Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi. (ss. 81-112).
- Zutell, J. ve Rasinski, T. V. (1991). Training teachers to attend to their students' oral reading fluency. *Theory Into Practice*, 30(3), 211-217, doi: 10.1080/00405849109543502